Hoe en waarom De Ligt opruit

Fragment uit de verdedigingsrede van
B. de Ligt, uitgesproken 26 Juni 1921

Uitgave Drukkerij „Libertas", v Ostadestraat 1, Amsterdam

Met verscheidene makkers door het burgerlijk gerecht op grond van art. 131 Sw. in 1916 veroordeeld, heb ik niet geaarzeld, sedert den naam **„opruier"** te aanvaarden, zooals de geestverwanten van Fox den naam „kwakers", — zooals uwe vaderen dien van „geuzen" hebben aanvaard. Oorspronkelijk een scheldnaam, is die hun tot een **eerenaam** geworden. Zooals Marx en de zijnen proletarisch denken; zooals Jezus en zijn oorspronkelijke vereerders misdadigers zijn geweest — heeft niet de heilige Maximilianus dienst geweigerd voor het Romeinsche Rijk, en werd hij daarom niet op last der overheid vermoord? —; zooals Socrates en zijn geestverwanten de atheensche jeugd bedierven, zoo bedierf ik de jeugd — door het antimilitarisme — door haar verantwoordelijkheidsbewustzijn ten opzichte van imperialisme en oorlog te wekken; handel ik misdadig, door god, geest en geweten boven kerk, overheid en staat te stellen; beroep ik mij op de verachte massa, en zeg, dat zij van de heerschende klasse niets te wachten of te hopen heeft, doch zich met nieuwe, niet-burgerlijke, niet-feodale of voorfeodale, met boven-menschdierlijke, menschelijke middelen **zelf** heeft te bevrijden. Heel mijn werk is, zoo gezien, van dag tot dag, van uur tot uur, een en al „opruiïng", nu systematisch, dan weer spontaan. Dit was zoo, is zoo en zal wel zoo blijven.

Toen ik nu Zondag 26 Juni jl. in Den Haag gezegd had: „Ik ben hier gekomen om jelui op te ruien!" — voelde ik aan de spanning der vergadering zéér wel, dat men mij tot in den grond begreep. Dat men besefte, dat het niet ging om iets onverantwoordelijks. Voelde ik — want zoo iets voelt men, als men gewoon is te spreken —, dat men den zin van het woord „opruien" in mijnen geest beleefde; dat men besefte, dat ik nu zou gaan spreken, wat men elders wellicht het slechtste, maar onder ons in ieder geval het beste en het hoogste

vindt. En juist om boven vulgair misverstand eeuwig uit te blijven — want het ging om een heilige zaak — heb ik toen gezegd:

In naam van Jezus Christus — de heer officier van justitie verklaarde, eerbied voor dien naam te hebben; welnu, ik heb dien ook: hiermede deed ik een beroep op wat er nog aan oerchristelijk besef in deze dagen leeft: op de offeringsdrang en wil tot communisme, die van het oudste christendom uitstraalt, en doorstraalt door ketters, secten, heiligen en revolutionairen tot in den nieuwen tijd —,

in naam van Marx — die ons de socialistische wetenschap bracht en „proletariërs aller landen, vereenigt u!" heeft gesproken —,

in naam van Bakoenin — dien held, dichter der vrijheid; hartstochtelijk bestrijder van alle officieele autoriteit —,

in naam van Kropotkin — die tegenover het burgerlijk gemotiveerd Darwinisme zijn socialistisch gemotiveerde leer van het onderling dienstbetoon stelde —,

in naam van Tolstoy — daar hij tot redelijk leven riep, en het doen der waarheid als eenig onfeilbaar omwentelingsmiddel verklaarde —,

en in naam van Groenendaal — wijl deze de quintessens van dit alles in zich heeft opgenomen, en vóórstaat ten koste van zijn jong en edel leven **— rui ik jelui op.**

Waartoe? Tot niet vernielend, maar voorbrengend werkzaam zijn; niets maken wat een aanslag is op lichaam, ziel of geest; en derhalve **dienstweigeren, t. w. oorlogsdienst, direct en indirect.** Want oorlog is een slecht, onredelijk, onzedelijk, ondoelmatig middel om conflicten te beslissen; terwijl daarenboven de conflicten, waarom het gaat, slechts in het zakelijk — allerminst in het geestelijk — belang van kleine heerschende klassen of groepen zijn.

En waarom ? Omdat **nieuwe wereldkrijg dreigt.** Omdat Nederland o.a. door de Djambi-concessies in dien komenden wereldkrijg reeds principieel is betrokken. Omdat een japansch jongmensch West-Europa rondging; feestelijk was ingehaald in Nederland, met achter zich geslepen diplomaten, die kwamen om olie- d.i. om oorlogsconcessies.

Daarom rui ik in het algemeen, en ruide ik ook toen op mijne wijze op: **opdat wij niet te laat komen als in 1914.** Uit de gevangenisbibliotheek — die zonder twijfel onder toezicht van een waardig college regenten staat — had ik het voorrecht in de oorspronkelijke fransche uitgave ter lezing te ontvangen Tolstoy's „De christelijke geest en het Patriotisme", dat de groote rus, met heilig vuur, tegen de z.g.n. verbroederingsfeesten van Frankrijk en Rusland, schreef in 1904. Diens helder betoog, zoowel als verschillende spreuken op den scheurkalender, recht voor mijn oogen in de cel gehangen, overtuigde mij dat in deze levensgevaarlijke dagen een rustlooze vlammende strijd tegen militarisme en oorlog, méér nog dan toen, noodzakelijk is, en dat ik op 26 Juni j.l. des namiddags omstreeks één uur goed heb gehandeld.
